

Література

1. Аварин С. Телефонный банкинг в России-2 / С. Аварин // Банковские технологии : журнал. – 1999. – № 2. – С. 39-42.
2. Балла М.І. Новий англо-український словник: понад 14 000 слів та словосполучень / М.І. Балла. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Чумацький шлях", 2004. – 668 с.
3. Біленчук Д.П. Сучасні можливості використання інформаційних технологій у банківській та страховій справі / Д.П. Біленчук, П.Д. Біленчук. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.news.finance.com.ua/tu/~2.html>.
4. Жданова И.Ф. Англо-русский экономический словарь / И.Ф. Жданова, Э.Л. Ватумян. – Изд. 7-ое, [стереотип.]. – М. : Изд-во "Медиа", 2004. – 880 с.
5. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: затверджено Постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 р., № 22.
6. Интернет-банкинг. Опыт России. [Электронный ресурс]. – Доступный з <http://www.news.finance.com.ua>.
7. Нагорнюк Г.О. Нові банківські послуги та проблеми їх впровадження на ринку банківських послуг / Г.О. Нагорнюк, О.В. Брежнева // Актуальні проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України : зб. наук. ст. – Харків : Вид-во "Фінарт", 2002. – С. 87-88.
8. Шевченко Л.І. Новий словник іншомовних слів: близько 40 000 слів і словосполучень / Л.І. Шевченко, О.І. Ніка, О.І. Хом'як, А.А. Дем'янюк / за ред. Л.І. Шевченко. – К. : Вид-во "АРІЙ", 2008. – 672 с.
9. Попов С.Ф. Великий українсько-англійський словник: понад 160 000 слів та словосполучень / С.Ф. Попов, М.І. Балла. – Вид. 3-тє, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Чумацький шлях". 2005. – 640 с.
10. Скиннер К. Будущее банкинга : мировые тенденции и новые технологии в отрасли / Крис Скиннер : пер. с англ. Е.И. Недальская / наук. ред. Н.А. Головки. – Мн. : Изд-во "Гревцов Паблшер", 2009. – 400 с.
11. Словник сучасної економіки Макміллана : пер. з англ. Олексій Мороз, Тетяна Мороз / наук. ред. канд. екон. наук, доц. Сергій Слухай; літред. Надія Цісик; гол. ред. Девід В. Пірс. – Вид. 4-тє, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Артек", 2000. – 640 с.
12. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.datamonitor.com>.
13. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
14. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.telebank.ru>.

Мороз Л.В. Перспективы развития онлайн-банкинга в Украине

Рассмотрен новый вид банковских услуг – онлайн-банкинг, особенно Интернет-банкинг, телебанкинг и мобильный банкинг. Представлена краткая характеристика таких банковских услуг и рассмотрены перспективы их развития в Украине.

Ключевые слова: онлайн-банкинг, Интернет-банкинг, телебанкинг, мобильный банкинг, банковские операции, финансовые операции, банковское учреждение.

Moroz L.V. Prospects of development online-banking in Ukraine.

The leading new type of bank services – online-banking, especially Internet-banking, telebanking and mobile banking. Short-story description of such bank services and leading prospect is presented them development in Ukraine.

Keywords: online-banking, Internet-banking, mobile banking, bank transactions, financial operations, bank establishment.

УДК 336.71

Доц. Є.І. Парфенюк, канд. екон. наук –
Львівський інститут МАУП

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Розглянуто основні принципи інвестиційного кредитування вітчизняного підприємства, розглянуто його економічну сутність. Висвітлено механізми використання інвестицій та стадії процесу інвестування, а також класифікаційні ознаки інвестиційних ресурсів.

Ключові слова: інвестиційне кредитування, підприємництво, ринкова економіка, національна економіка, інвестиції, процес інвестування.

Вступ. Процеси глобалізації, які проявляються у світовій фінансовій системі потребують цілеспрямованої структурної перебудови національних економік та проведення відповідних реформ щодо їх фінансового забезпечення, особливо інвестиційного кредитування.

Вирішальна роль інвестиційного кредитування розвитку реального сектору економіки повинна проявлятися не лише для забезпечення сталого економічного зростання, але й безпосередньо для інноваційного розвитку, створення і запровадження у промислове виробництво насамперед високотехнологічного обладнання, устаткування, новітніх технологій та передових методів управління. Для істотних змін у сфері господарювання, структурної перебудови економіки необхідні досить значні обсяги фінансових ресурсів, особливо інвестиційних. А тому інвестиційне кредитування галузей економіки та підприємництва має бути постійним, збалансованим і достатнім.

Проблеми управління інвестиційною діяльністю та забезпечення розвитку підприємства інвестиційними ресурсами досліджено у працях відомих зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів, а саме: С. Біра, Р. Бранденбурга, Д.М. Кейнса, П. Самуельсона, Д. Стайнера, І. Форестера, О.М. Алімова, В.М. Геєца, В.І. Слейка, М.І. Крупки, В.П. Мікловди, В.Г. Переседи та ін. Проте питання щодо інвестиційного кредитування розвитку підприємства, через постійну зміну економічних умов, потребують теоретичного та практичного вирішення. Отже, незважаючи на те, що деякі вчені-економісти свої дослідження проводять у сфері інвестиційного кредитування підприємства, цю проблему ще недостатньо вивчено, а тому на сьогодні вона є важливою та актуальною.

Мета дослідження. Основною метою нашого наукового дослідження є розгляд основних засад та принципів щодо інвестиційного кредитування за умов ринкової економіки, а також розгляд механізмів інвестиційного забезпечення підприємства.

Виклад основного матеріалу. Розвиток ринкової економіки потребує кардинальних змін у системі суспільних та виробничих відносин, становлення і функціонування нових форм підприємництва у господарській діяльності, істотного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності. Всі ці процеси обумовлюються впливом входження нашого суспільства у світову цивілізовану співдружність країн, які будують свою економіку на засадах вільних, взаємовигідних, регульованих державою ринкових відносин [1; 2, с. 22].

Розвиток підприємництва є досить важливим для національної економіки, особливо за умов, коли українська економіка визнана ринковою й інтегрується у міжнародний економічний простір. Підприємництво – це важливий і потужний виробничий сектор багатьох сучасних ринкових економік. Адже саме цей сектор господарювання забезпечує діяльність основної маси населення, поєднуючи при цьому їхні інтереси з інтересами держави в розвитку національної економіки [6, с. 547-549]. Важливе значення підприємницьких структур та форм підприємництва полягає в тому, що вони відіграють про-

відну роль у створенні відповідних умов ринкової економіки і забезпеченні її ефективного розвитку та функціонування в багатьох країнах.

Особливе місце підприємництва в національній економіці визнається тим, що воно становить особливий сектор ринкової економіки, забезпечує здорову економічну конкуренцію і послаблення монополії окремих підприємств, підвищення конкурентоспроможності та якості продукції, технологічне оновлення виробництва, модернізацію технологічних процесів та устаткування, значне зростання кількості робочих місць, а отже – збільшення зайнятості населення, а також сприяє успішному формуванню середнього класу підприємців, які, як свідчить досвід розвинених країн, є основою цивілізованого суспільства. Водночас, мале та середнє підприємство як вагома складова всього підприємництва є основою сучасного дрібного виробництва і може реалізовувати свої можливості практично в усіх сферах діяльності та галузях економіки [8, с. 99, 100; 17].

У сучасних умовах інтенсивного розвитку національної економіки важливим для суб'єктів вітчизняного підприємництва постає питання щодо залучення коштів як для розширення виробничих процесів, реконструкції та модернізації, так і для їх подальшого розвитку. Це особливо відчувається за умов міжнародної конкуренції на світових ринках, на яких кожна країна прагне утвердитись шляхом експорту конкурентоспроможної продукції товарів та надання послуг [3, с. 124-126; 14, с. 116-121].

Отже, розвиткові вітчизняної економіки, яка після більше ніж десяти років трансформаційних перетворень досягла позитивних практичних зрушень, значною мірою повинна сприяти ефективна інвестиційна діяльність усіх суб'єктів господарювання, оскільки за будь-яких умов вона створює потужну матеріально-технічну базу суспільства та сприяє значному поліпшенню добробуту населення [7]. Важливим у розумінні економічної сутності процесів інвестування є розуміння механізмів використання інвестицій. На наш погляд, можна виділити три напрями використання інвестицій: просте відновлення зношених основних фондів; розширення, модернізація виробництва; третій: створення нових об'єктів.

У процесі виготовлення продукції та надання відповідних послуг засоби (будівлі, споруди, машини, обладнання тощо) суб'єктів підприємництва зношуються і потребують відновлення. Для їх відновлення потрібно нагромаджувати необхідні кошти, які і будуть спрямовуватися на відновлення активів. Таким джерелом є кошти, які формуються за рахунок інвестицій.

Розширення, модернізація та створення нових об'єктів виробництва потребують значних обсягів інвестиційних коштів, а також залучення інвестиційних ресурсів за межами свого підприємства. Тут залучаються сторонні структури: держава, підприємства, банківські установи, фінансові посередники та іноземні компанії, тобто суб'єкти інвестиційної діяльності, які мають можливість інвестувати відповідні кошти. Отже, комплекс підприємств, організацій та установ, які сприяють реалізації інвестиційної діяльності, становлять інвестиційний комплекс країни (рис. 1). Отже, необхідність активізації участі банківських установ в інвестиційному процесі істотно зростає. Вітчизняні банки зацікавлені у стабільному розвитку національної економіки, яка є

безпосередньою умовою їхньої діяльності з одного боку, а з іншого – стабільність економічного зростання країни істотно залежить від рівня стійкості банківської системи та її ефективного функціонування [4, с. 122-125; 18, с. 12].

Рис. 1. Структура інвестиційного комплексу країни
Джерело: складено автором на основі [19, с. 14]

У широкому розумінні інвестиції забезпечують механізм, необхідний для фінансування зростання та сталого розвитку економіки країни. У вузькому розумінні під інвестиціями зазвичай розуміють довготермінове вкладення інвестиційних ресурсів (капіталу) у середині країни чи за кордоном у суб'єкти підприємницької діяльності різних галузей економіки, інноваційні проекти, соціально-економічні програми, транспортні магістралі, розвиток інфраструктури тощо.

При цьому інвестором вважається особа, підприємство, організація чи держава. Отже, інвестиції можуть бути: державні, які формуються з коштів державного бюджету або з державних фінансових джерел; приватні, які створюються з коштів приватних, корпоративних підприємств та організацій, громадян, включаючи як власні кошти, так і залучені; іноземні – ті, які вкладаються інвесторами інших держав: банками, компаніями та підприємцями, а також фізичними особами [13]. Для того, щоб зрозуміти суть інвестицій, їх природу та особливості, а також можливості, які отримує інвестор, вкладаючи інвестиційні кошти, необхідно усвідомити основні поняття, з'ясувати структуру інвестиційного процесу, його учасників, типи інвесторів, а також систему інвестування.

Інвестиційний процес – це механізм, який включає систему фінансового забезпечення інновацій, тобто об'єднує тих, хто володіє вільними фінансовими ресурсами, і тих, хто в них має потребу, зазвичай обидві сторони діють на фінансовому ринку через відповідні фінансові інститути. Іноді вони можуть діяти напряму. Фінансові інститути – це організації, які залучають і формують фінансові ресурси і залучені кошти надають у формі кредиту або інвестують у інших законодавчо встановлених нормах. Інвестування – це процес, який на початковому етапі включає акумуляцію фінансових ресурсів у формі грошових коштів, цінних паперів (акцій, облігацій та ін.), пайових внесків, рухомого і нерухомого майна, майнових прав і прав на користування землею, водними ресурсами тощо, авторські права та інша трансформація їх в інвестиційні ресурси, вкладення останніх в об'єкти інвестування – виробни-

чу сферу і в підсумку – отримання відповідного ефекту у формі капіталу, який включає повернення інвестованих коштів та прибутку (рис. 2).

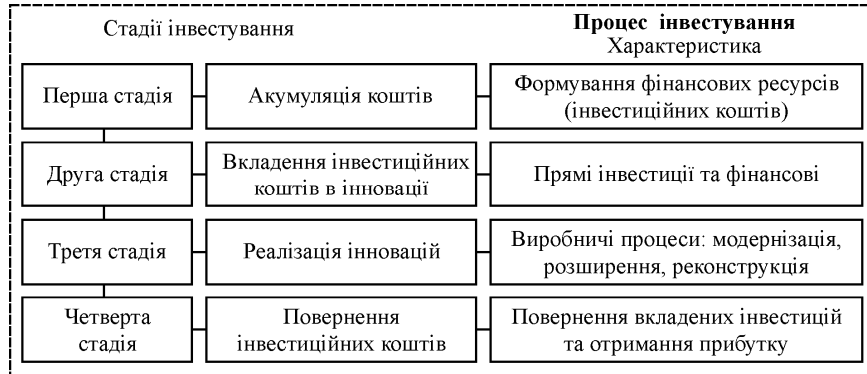

Рис. 2. Стадії процесу інвестування (власна розробка автора)

Отже, приріст капіталу за рахунок вкладення інвестицій можна цілком назвати процесом інвестування [5, с. 14]. Отже, економічну сутність інвестицій можна сформулювати таким чином: інвестиції – це вкладення капіталу, який вилучається із бюджету учасника інвестиційної діяльності в інновації, з метою отримання прибутку або досягнення відповідного економічного чи соціального ефекту. Аналізуючи публікації економістів і науковців, а також процеси, які відбувались у період попередніх та останньої фінансово-економічної кризи, можна стверджувати, що в інвестиційній діяльності як держави, так і інших суб'єктів інвестиційного процесу основу основ інвестиційного процесу становлять ресурси (інвестиційні кошти), а похідними є решта: розроблення інвестиційного проекту, його реалізація та отримання відповідного ефекту. Економічну сутність і природу інвестування вітчизняної економіки досить чітко визначає класифікація інвестицій, в основу якої закладено різні ознаки (рис. 3).

Рис. 3. Класифікаційні ознаки інвестицій

(складено автором на основі [10, с. 11-13; 15, с. 29-31; 21, с. 21-30])

Принципи банківського кредитування, зокрема інвестиційного, є головним елементом системи кредитування, які відображають сутність і зміст сфери кредитних відносин [16, с. 8].

До принципів кредитування відносять:

- поверненість – невід'ємна риса кредиту, яка відрізняє його від інших економічних категорій товарно-грошових відносин;
- терміновість – означає, що кредит має бути повернений у чітко визначений термін, тобто для цього принципу є характерним часовий фактор. Особливістю цього принципу є те, що кредити на реалізацію інвестиційних проектів надаються в межах нормативних термінів будівництва, освоєння чи окупності проекту;
- забезпеченість – передбачає наявність у позичальників юридично оформлених зобов'язань щодо кредитів, які гарантують їх своєчасне повернення з метою захисту інтересів установи банку та зниження рівня кредитного ризику. Здебільшого, за кредитування інвестиційних проектів, банки надають перевагу лише матеріальному забезпеченню кредиту (застава на рухоме і нерухоме майно), а нематеріальні види забезпечення (страхування, гарантія, порука) можна використовувати як додаткові;
- платність – означає сплату відсотків, які є об'єктивним супутником кредиту, тобто позичальник (фізична чи юридична особа) повинен внести до банку відповідну, обумовлену кредитним договором, плату за тимчасове користування позиченими коштами для своїх потреб [12, с. 202; 16, с. 9]. Ціна інвестиційного кредиту залежить від багатьох факторів – процентних ставок за депозитними операціями, терміну користування кредитом та рівня ризику за кредитною операцією. Адаже чим довший термін кредитування і вищий ступінь кредитного ризику, тим процентна ставка буде вищою;
- цільове використання – полягає у спрямуванні позичальником отриманих кредитних коштів виключно на цілі, що визначені кредитним договором (вкладення позичених коштів у конкретні інвестиційні проекти – капітальне будівництво, придбання устаткування, нерухомості, модернізацію виробництва тощо) [12, с. 202].

Окрім основних принципів кредитування, у сучасних умовах є інші (додаткові), які зумовлені специфікою банківського інвестиційного кредитування. До них можна віднести такі: обґрунтування життєвого циклу інвестиційного проекту; розподіл і моніторинг кредитного та інших ризиків інвестиційного проекту; попередня розроблення плану дій у межах інвестиційного процесу; участь у реалізації проекту надійних партнерів. Здійснення банками кредитних операцій відповідно з усіма принципами кредитування є потрібною умовою прибуткової діяльності банку.

Основною відмінністю інвестиційних кредитів від інших кредитів, які представляють собою "позичку в грошовій або товарній формі та умовах поворотності і звичайно з виплатою процента, а також він є формою руху позичкового капіталу і виражає економічні відносини між кредитором і позичальником" [9, с. 45; 20, с. 107], є те, що вони мають інвестиційний характер, який проявляється в тому, що у кредитуванні інвестиційних потреб позичальника пріоритетним об'єктом щодо оцінювання виступає інвестиційний проект; розмір відсоткової ставки зазвичай дорівнює дохідності за інвестиціями; терміни надання інвестиційних кредитів визначаються термінами окупності ін-

вестицій; пільговий термін відшкодування відсотків за кредитом здійснюється відповідно до кредитного договору [16, с. 10].

Використання так званого кредитного методу інвестування передбачає наявність взаємозв'язку між фактичною окупністю вкладень та повернення кредиту в термін, який визначений у кредитній угоді. Такий кредит дає змогу відразу розпочати впровадження інвестиційного проекту, оскільки, по суті, дає змогу перенести термін сплати основної суми боргу на визначений термін. Джерелом погашення інвестиційних кредитів банків та сплати процентів за ними повинні бути грошові надходження від реалізації проекту, що кредитується [11 с. 127-129; 16, с. 10-11]. А це, водночас, потребує досить чіткого і постійного моніторингу щодо реалізації інвестиційного проекту та жорсткого контролю використання інвестицій, які безпосередньо спрямовані на його фінансування.

Висновки. Отже, економічна сутність банківського інвестиційного кредитування підприємництва полягає у тому, що надання кредитів є однією з основних економічних функцій банку, яка реалізується для фінансування інвестиційних цілей підприємницьких структур, організацій та фізичних осіб.

Література

1. Борщ Л.М. Необхідність та стан інвестування економіки / Л.М. Борщ // Економічне зростання України: стан та чинники забезпечення : зб. наук. праць. – К. : Вид-во "Логос", – 2003. – С. 161-175.
2. Волик В.Ф. Становлення малого та середнього бізнесу в Україні і його наслідки / В.Ф. Волик // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2002. – № 8. – С. 22-25.
3. Вядрова І.М. Система фінансового забезпечення іновативного-інвестиційного розвитку в Україні та можливості її активізації в сучасних економічних умовах / І.М. Вядрова // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : зб. наук. праць. – 2011. – № 1(10). – С. 121-126.
4. Горін Н.В. Державне фінансування еколого-інноваційного підприємства досвід розвинених країн / Н.В. Горін // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : зб. наук. праць. – 2011. – № 2(11). – С. 122-125.
5. Денисенко М.П. Основи інвестиційної діяльності : підручник [для студ. ВНЗ] / М.П. Денисенко. – К. : Вид-во "Алерта", 2003. – 338 с.
6. Заплатинський М.В. Розвиток малого підприємництва / М.В. Заплатинський // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Ринкова трансформація України: проблеми та перспективи : зб. наук. праць / НАН України. Ін-т регіональних досліджень; редкол.: відп. ред. акад. НАН України М.І. Долішній. – Львів. – 2004. – Вип. 1 (XIV). – 623 с.
7. Інвестиції : учебн. посіб. / под ред. д-ра экон. наук, проф. В.А. Слепцова. – М. : Изд-во "Юрист", 2002. – 480 с.
8. Коротенко Н.П. Проблеми розвитку підприємництва в Україні / Н.П. Коротенко // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2004. – № 4 (34). – С. 96-103.
9. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм іновативного розвитку економіки України / М.І. Крупка. – Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – 608 с.
10. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність : навч. посібн. / Т.В. Майорова. – К. : Центр навч. літ-ри, 2004. – 376 с.
11. Мусієнко О.М. Науково-теоретичний аналіз ресурсного забезпечення інвестиційного процесу / О.М. Мусієнко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : зб. наук. праць. – 2011. – № 1(10). – С. 127-129.
12. Операції комерційних банків / Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. – Вид. 3-тє, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Алерта"; Львів : Вид-во ЛБІ НБУ, 2003. – 500 с.
13. Осецький В.Л. Інвестиційна модель зростання економіки / В.Л. Осецький // Фінанси України : журнал. – 2003. – № 1. – С. 21.

14. Пашова С.М. Оцінка сучасного стану іновативно-інвестиційної моделі розвитку кредитування в Україні / С.М. Пашова // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : зб. наук. праць. – 2011. – № 2 (11). – С. 116-121.
15. Правик Ю.М. Інвестиційний менеджмент : навч. посібн. / Ю.М. Правик. – К. : Вид-во "Знання", 2007. – 431 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
16. Пшик Б.І. Кредитування банками інвестиційних проектів / Б.І. Пшик, Є.І. Парфенюк. – Львів : Вид-во ЛБС УБС НБУ; Вид-во ННБК "АТБ", 2008. – 89 с.
17. Пшик Б.І. Напрями реалізації регіональної інвестиційної політики / Б.І. Пшик // Регіональна економіка : наук.-практ. журнал. – 2001. – № 4. – С. 172.
18. Сазонець І.Л. Міжнародна інвестиційна діяльність : навч. посібн. / І.Л. Сазонець, О.А. Джусов, О.М. Сазонець. – К. : Вид-во "Знання", 2003. – 156 с.
19. Федоренко В.І. Інвестиційний менеджмент : навч. посібн. / В.І. Федоренко. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во МАУП, 2001. – 280 с.
20. Финансово-экономический словарь / под ред. м. Г. Назарова. – М. : Изд-во "Финстанформ". – 1995. – С. 107.

Парфенюк С.И. Основные принципы инвестиционного кредитования отечественного предпринимательства

Рассмотрены основные принципы инвестиционного кредитования отечественного предпринимательства, рассмотрена его экономическая сущность. Освещены механизмы использования инвестиций и стадии процесса инвестирования, а также классификационные признаки инвестиционных ресурсов.

Ключевые слова: инвестиционное кредитование, предпринимательство, рыночная экономика, национальная экономика, инвестиции, процесс инвестирования.

Parfenyuk S.I. Basic principles of investment crediting domestic business (theoretical aspect)

The basic principles of domestic business investment lending, examined his economic substance. The mechanism of investment and stage of the investment process, as well as classification features investment resources.

Keywords: investment loans, entrepreneurship, market economy, the national economy, investment, investment process.

УДК 336.74

Аспір. У.В. Пелех¹ – Львівський НУ ім. Івана Франка

ВАЛЮТНО-КУРСОВА ПОЛІТИКА І ЇЇ ВПЛИВ НА МОНЕТАРНУ СФЕРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Висвітлено методичні аспекти реалізації валютно-курсової політики перехідного періоду. Проаналізовано механізм регулювання валютного курсу на різних етапах розвитку вітчизняної економіки. Обґрунтовано вибір цілей, методів та інструментів режиму валютного регулювання в Україні на сучасному етапі й на перспективу.

Ключові слова: валюта, валютний курс, грошова одиниця, валютно-курсова політика.

Постановка проблеми. Важливою складовою макроекономічної політики держави є валютно-курсова політика, адже валютний курс – це ключова ланка, що з'єднує національну економіку зі світовою. За допомогою валютно-курсової політики держава впливає не лише на експортно-імпортні операції, але й на стан платіжного балансу, темпи інфляції, забезпечує стабільність купівельної спроможності грошової одиниці, що в комплексі визначає динаміку ВВП.

¹ Наук. керівник: доц. Н.С. Струк, канд. екон. наук